จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

จุฬาสิณี ริ้วเจริญฤทธิ์กุล
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 9 มีนาคม 2567
วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 27 เมษายน 2567
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 29 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการทดสอบตัวแปร คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน หาค่าอิทธิพลของตัวแปรใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการวิจัย พบว่า จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระพฤติกรรมทางวิชาชีพ และความโปร่งใสมีอิทธิพลทางบวกต่อความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ .05 อย่างไรก็ตาม ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสอบบัญชี เหล่านี้เป็นข้อกำหนดที่ผู้ตรวจสอบควรปฏิบัติตามรายงานการตรวจสอบ และรับรองบัญชีที่แสดงในงบการเงินตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ในรูปแบบข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้งบการเงินและสะท้อนถึงคุณภาพงานของผู้สอบบัญชีที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้งบการเงินอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: จรรยาบรรณ ความน่าเชื่อถือ งานสอบบัญชี

Auditor's Code of Ethics That Influences the Reliability in the Audit of the Certified Public Accountant

Jurasinee Riwjarernritkul
School of Accountancy, Sripatum University

Kanoksak Sukwatanasinit
School of Accountancy, Sripatum University

Received: 9 March 2024
Revised: 27 April 2024
Accepted: 29 April 2024

Abstract

This research article has the objective to study the ethics of auditors that influence the reliability of auditing of certified public accountants in Thailand. It is quantitative research; The sample group was 400 auditing of certified public in Thailand. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used to test the hypothesis were the Multiple regression analysis.

The results of the research found that the ethics of auditors regarding objectivity and independence of professional behavior and transparency has a positive influence on trustworthiness in auditing. The reality side of the information can be checked Neutral side Potential in auditing and responsibility towards stakeholders that influences the reliability in the audit of the certified public accountant at the significance level of .05. However, Certified public accountants perform their duties based on ethical principles related to the auditing profession. These are the requirements that auditors should follow. auditing report, and certifying the accounts shown in the financial statements to generally accepted accounting principles. in the form of valuable information to users of financial statements and reflects the quality of the auditor's work that helps create sustainable confidence for users of the financial statements.

Keywords: Ethics, Reliability, Audit Work

บทนำ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับการนำข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินต่างๆ มาใช้ในการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจได้อย่างประสิทธิผล ซึ่งการได้มาของข้อมูลที่ดีนั้นจะต้องอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงินในด้านต่างๆ จากผู้จัดทำบัญชีและผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพ การพัฒนาความรู้ ทักษะทางวิชาชีพในหลายๆ ด้าน การเสริมสร้างประสบการณ์ เพื่อให้สามารปฏิบัติงานได้ตามแนวมาตรฐานสากลตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้กำหนดบรรทัดฐานในการศึกษาและพัฒนานักบัญชีให้เป็น “นักบัญชีมืออาชีพ” ทักษะทางวิชาชีพ สมรรถนะ ความรู้และความสามารถของนักบัญชี ที่มีคุณภาพสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับตัวเลขในรายงานทางการได้มากขึ้น (ชัยนรินทร์ วีระสถาวณิชย์, 2548)

ด้วยสภาพแวดล้อมที่มีเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักบัญชีมืออาชีพจำเป็นต้องปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณภาพงานของรายงานการตรวจสอบเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้สอบบัญชีที่จะแสดงความเห็นต่อรายงานทางการเงิน ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ และมีเวลาที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ทั้งยังต้องสามารถปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อย่างเหมาะสมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงิน นอกจากนั้นผู้ตรวจสอบบัญชีจำเป็นต้องตระหนักว่าจรรยาบรรณทางวิชาชีพมีความสำคัญ การปฏิบัติงานสอบบัญชีต้องมีความเป็นอิสระ เที่ยงธรรมและซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ และมีความสงสัยตามหลักของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ที่เป็นสาระสำคัญเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี (ชูศักดิ์ เพชรกระจ่าง, 2559)

ตามมาตรฐานการสอบบัญชีโดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบทั่วไปของผู้สอบบัญชี ตลอดจนข้อพิจารณาเพิ่มเติมของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการนำความรับผิดชอบดังกล่าวไปปฏิบัติกับเรื่องต่างๆ ในเรื่อง ขอบเขต วันถือปฏิบัติ และข้อจำกัดโดยเฉพาะ ในการนำมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับใดฉบับหนึ่งไปใช้ ซึ่งนอกเหนือจากมาตรฐานการตรวจสอบบัญชีแล้ว ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีอาจต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือข้อบังคับนอกเหนือไปจากมาตรฐานการสอบบัญชี รวมถึงการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในผู้ประเมินควรหาสาเหตุว่าเกิดขึ้นเนื่องจากอะไร และมีความถี่มากน้อยเพียงใด การตรวจสอบรายการบัญชี ยอดคงเหลือโดยการทดสอบในสาระสำคัญต้องเป็นไปตามความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีที่ต้องแสดงความเห็นต่องบการเงินตามหลักฐานในการสอบบัญชีที่ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพออย่างเหมาะสม มีความเที่ยงธรรม และเป็นกลางต่อการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความถูกต้อง

ของงานตรวจสอบ และความเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการเงิน รวมทั้งการเสนอแนะแนวปฏิบัติในการแก้ไขข้อบกพร่องในการควบคุมการจัดทำรายงานทางการเงิน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561)

การสร้างความน่าสนใจ ความน่าเชื่อถือ และการเพิ่มมูลค่าทางหลักทรัพย์ เป็นการดึงดูดการซื้อขายจากผู้ลงทุน ด้วยการตกแต่งรายได้หรือค่าใช้จ่าย หรือทำให้ฐานะการเงินที่สะท้อนในทรัพย์สิน หนี้สิน ที่นำไปคำนวณอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ น่าสนใจ หากผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานโดยปราศจากความเป็นอิสระ ไม่ให้ความสำคัญต่อจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี จะส่งผลต่อการยอมรับและความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีได้ ดังนั้น จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีมีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (เยาวนาถ หมานหมุ้ย, 2558)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทดสอบอิทธิพลของจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมและสมมติฐานการวิจัย

1.จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี

หลักพื้นฐานของจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามราชกิจจานุเบกษา (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561) ได้กำหนดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 (4) (9) และ (11) มาตรา 30 มาตรา 46 และมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เรียกว่า “ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 โดยในหมวด 2 ได้กำหนดหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

1.1. ความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตนอย่างตรงไปตรงมา จริงใจในความสัมพันธ์ทั้งมวลทั้งทางวิชาชีพและทางธุรกิจ

1.2. ความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ไม่ยอมให้อคติ หรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรืออิทธิพลอันเกินควรของบุคคลอื่น มาลบล้างการใช้ดุลยพินิจทางวิชาชีพหรือทางธุรกิจ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ให้บริการสาธารณะซึ่งเป็นผู้ให้บริการงานให้ความเชื่อมั่นต้องมีความเป็นอิสระจากลูกค้างานให้ความเชื่อมั่นนั้น อันประกอบด้วย ความเป็นอิสระทางด้านจิตใจและความเป็นอิสระในเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ให้บริการสาธารณะสามารถแสดงข้อสรุป และแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่า ตนได้ข้อสรุปโดยปราศจากความลำเอียง ความขัดแย้ง

ทางผลประโยชน์ หรืออิทธิพลอันเกินควรของบุคคลอื่น สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในหน่วยงานธุรกิจต้องคำนึงถึงความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ตามหลักการพื้นฐานนี้ด้วย

1.3. ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน รักษาไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และความชำนาญทางวิชาชีพในระดับที่รับรองได้ว่าลูกค้า หรือผู้ว่าจ้างได้รับบริการทางวิชาชีพที่ถึงพร้อมด้วยวิวัฒนาการล่าสุดในวิธีการ หรือเทคนิคการปฏิบัติงาน หรือตามกฎหมาย และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

1.4. การรักษาความลับ ให้ความสำคัญกับความลับของข้อมูลที่ได้มาจากความสัมพันธ์ทางวิชาชีพและทางธุรกิจ ดังนั้น จึงไม่พึงเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้กับบุคคลที่สาม โดยไม่ได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจอย่างถูกต้อง และเฉพาะเจาะจง เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามสิทธิทางกฎหมาย หรือสิทธิทางวิชาชีพ หรือเป็นหน้าที่ ที่ต้องเปิดเผย หรือไม่นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อบุคคลที่สาม

1.5. พฤติกรรมทางวิชาชีพ ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชี กรณีที่จะถือเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ แห่งวิชาชีพบัญชี มีดังต่อไปนี้

1.6. ความโปร่งใส แสดงภาพลักษณ์ให้เห็นถึงการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ข้อบังคับระเบียบต่างๆ และมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ และไม่ปกปิดข้อเท็จจริง หรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ ซึ่งสามารถติดตามตรวจสอบได้

2.ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561) ได้อธิบายถึงความน่าเชื่อถือของงบการเงินไว้ว่า การบัญชีเปรียบเสมือนภาษาสากลของโลกธุรกิจที่ใช้สื่อสารข้อมูลทางการเงินจากผู้จัดทำไปยังผู้ใช้ในรูปแบบของงบการเงิน โดยผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป (ของ International Federation of Accountants: IFAC) เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

พะยอม สิงห์เสน่ห์ (2548) ได้กล่าวถึงความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี (Audit Reliability) ว่าข้อมูลหรือรายงานการสอบบัญชีมีความหมายตรงกันระหว่างข้อมูลที่แสดงกับสิ่งที่ข้อมูลนั้นแสดงถึงโดยไม่มีความผิดพลาดอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่มีความลำเอียง และผู้ใช้ข้อมูลสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลดังกล่าว แสดงสภาพเศรษฐกิจหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ข้อมูลนั้นแสดง ซึ่งข้อมูลต้องเชื่อถือได้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน และการประเมินความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี คือ กระบวนการวินิจฉัยจากการยอมรับและไว้วางใจโดยจะอ้างอิงจากการให้ความเชื่อมั่นต่อการรับรองงบการเงินของผู้สอบบัญชี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ (Inspected Ability and Information Truthfulness) เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีอย่างเที่ยงธรรมตามความเป็นจริงที่ต้องแสดงหรือควรจะแสดง และจะต้องมีการเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งให้ผลลัพธ์เหมือนกัน โดยสามารถพิสูจน์ได้ถึงความถูกต้องและครบถ้วนในสาระสำคัญโดยไม่เกิดข้อผิดพลาด บิดเบือน และเป็นไปตามความจริงที่เกี่ยวข้อง โดยผู้สอบบัญชีได้รวบรวมประเมิน และสรุปนำเสนออย่างระมัดระวังและแม่นยำแล้ว

2) ด้านความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม (Fairly Independent) เป็นการตรวจสอบบัญชีหรือการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง โดยพิจารณาจากข้อมูลและสถานการณ์ที่เป็นจริง โดยไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัว และไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น

3) ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี (Potentiality) เป็นการใช้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี รวมถึงความสามารถในการนำความรู้นั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายในการตรวจสอบ ซึ่งการมีความรู้จะนำมาซึ่งการตรวจสอบที่มีศักยภาพผลักดันให้ผู้สอบบัญชีประสบความสำเร็จในการทำงาน และผลของงานที่ออกมานั้นเป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้

4) ด้านจรรยาบรรณต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Ethics of Stakeholders) เยาวนาถ หมานหมุ้ย (2558) พบว่า จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในและคุณภาพงานสอบบัญชี รวมทั้งประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในส่งผลในเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ และจากข้อค้นพบที่ได้ งานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาผู้สอบบัญชีสหกรณ์ให้มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพมากขึ้นรวมทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีในการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี และพัฒนาจรรยาบรรณในวิชาชีพสอบบัญชีให้มีมาตรฐานในระดับสากลมากขึ้น

นวพร ขู่เปี้ยเต้ง (2559) พบว่า ทักษะในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบ บัญชีภาษีอากรในประเทศไทย โดยทักษะด้านการสอบบัญชี และจรรยาบรรณด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบ และรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทยทุกด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความชัดเจน ด้านความรัดกุม ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล

สุจิตตรา แสนชัย (2560) พบว่า จริยธรรมทางวิชาชีพบัญชีสมัยใหม่ ด้านความสามารถในหน้าที่และด้านรักษาความลับ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรนำข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งคำนึงถึงการรักษา

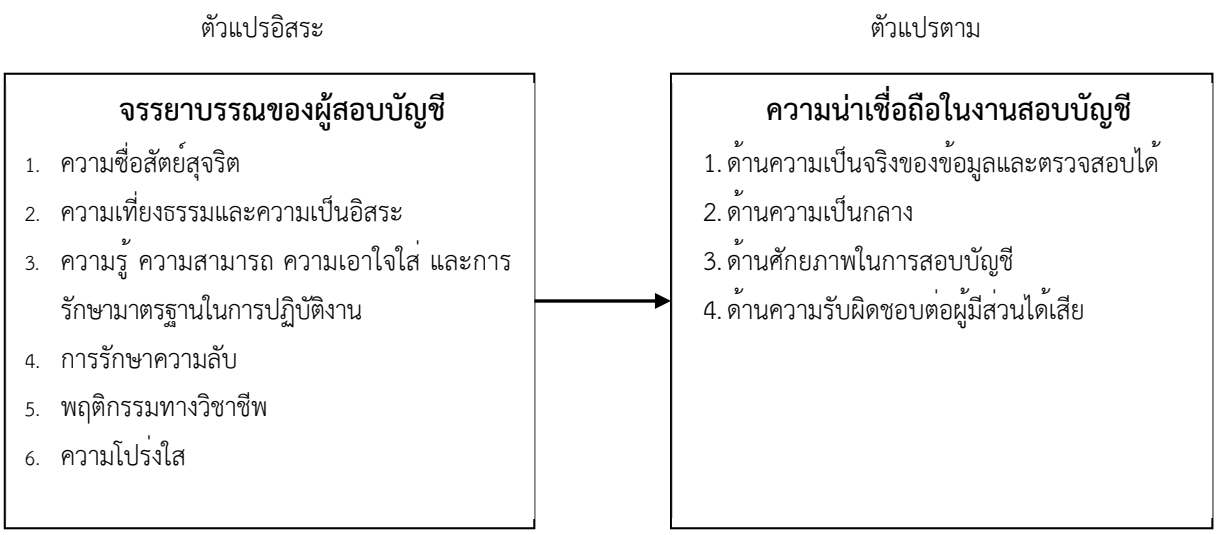
ความลับเพื่อทำให้การทำงาน มีคุณภาพ และความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลทำให้ผู้นำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

Novie Susanti Suseno (2013) พบว่า ค่าธรรมเนียมและความเป็นอิสระในการสอบบัญชีมีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ซึ่งสะท้อนว่ามาตรการในการปรับปรุงคุณภาพการสอบบัญชีสามารถทำได้ โดยพัฒนาความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและตั้งค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีให้เหมาะสม การศึกษานี้ทำการแบ่งคุณภาพในการสอบบัญชีออกเป็น 7 เกณฑ์ ได้แก่ ทักษะ ประสบการณ์ จริยธรรม ทัศนคติ ความน่าเชื่อถือในกระบวนการสอบบัญชี ความมีประสิทธิภาพในการใช้เครื่องมือ และองค์ความรู้ในทางวิชาการ

พิมพ์ปวีณ์ มะณีวงค์ (2557) พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 4 ปัจจัย คือ ความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ศักยภาพในการสอบบัญชี จรรยาบรรณต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 4 ปัจจัย คือ การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย การจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร กระบวนการปฏิบัติการสอบบัญชี และความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ 2) ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการสอบบัญชี ดังนั้น ผู้สอบบัญชีภาษีอากรควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างความน่าเชื่อถือเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพก่อให้เกิดความสำเร็จ เพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่อการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และต้องอยู่บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพในทุกๆ ด้าน เพื่อให้งบการเงินสามารถสะท้อนถึงความสำเร็จของรายงานการสอบบัญชีต่อไป

ชัชฌานันต์ บุณาพันธ์ (2564) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ความคิดสร้างสรรค์และคุณภาพในการสอบบัญชีอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีมีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัด ความคิดสร้างสรรค์ ความสมบูรณ์ และความทันกาลของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัด ความคิดสร้างสรรค์ ความสมบูรณ์และความทันกาลของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม ข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังรูปภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยมีดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านความสื่อสัตย์สุจริต มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระมีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านการรักษาความลับ มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีด้านความโปร่งใส มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับ

ความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% และใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยเลือกตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย แบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 3 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน และสถานภาพการอบรมทางวิชาชีพสอบบัญชี โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบแบบคำตอบเดียว (Check List)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย แบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 18 ข้อ โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย แบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 12 ข้อ โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การทดสอบเครื่องมือ การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการทดสอบเครื่องมือ 2 ส่วน คือ (1) การตรวจสอบความตรง (Validity) ประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ (2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การหาค่าจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นข้อมูลเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยด้วยวิธีวิการเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี จำแนกรายด้านของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้	3.92	0.84	มาก
2. ด้านความเป็นกลาง	3.80	0.80	มาก
3. ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี	3.73	0.85	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย	3.74	0.87	มาก
โดยรวม	**3.80**	**0.77**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92) รองลงมาคือ ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านความเป็นกลาง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80) ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74) และความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีด้านศักยภาพในการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ จำแนกรายข้อของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสามารถแสดงหลักฐานในการสอบบัญชีที่ได้รับโดยสามารถตรวจสอบได้	4.10	0.93	มาก
2. ท่านยินดีปฏิบัติงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ข้อมูลที่ตรวจสอบได้และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้	4.02	0.92	มาก
3. ท่านปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	3.65	0.96	มาก
โดยรวม	**3.92**	**0.84**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี มิติด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตสามารถแสดงหลักฐานในการสอบบัญชีที่ได้รับ โดยสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.10) รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยินดีปฏิบัติงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ข้อมูลที่ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02) และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านความเป็นกลาง จำแนกรายข้อของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านความเป็นกลาง	$\bar{X}$	S.D.	**ระดับความคิดเห็น**
1. ท่านปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชีได้อย่างอิสระ โดยสามารถทำงานได้ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3.77	0.93	มาก
2. ท่านปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรมและขึ้นตรงต่อผู้บริหารในระดับที่เอื้ออำนวยให้การปฏิบัติงานสอบบัญชีดำเนินไปได้อย่างเต็มที่	3.67	0.94	มาก
3. ท่านใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ โดยอยู่ภายใต้ความถูกต้องตามมาตรฐานการสอบบัญชี	3.97	0.91	มาก
โดยรวม	**3.80**	**0.80**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี มิติด้านความเป็นกลาง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ โดยอยู่ภายใต้ความถูกต้องตามมาตรฐานการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97) รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชีได้อย่างอิสระ โดยสามารถทำงานได้ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77) และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรมและขึ้นตรงต่อผู้บริหารในระดับที่เอื้ออำนวยให้การปฏิบัติงานสอบบัญชีดำเนินไปได้อย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี จำแนกรายข้อของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติและความสามารถในการเป็นผู้สอบบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม	3.86	0.91	มาก
2. ท่านมีความสามารถในการทำงานสอบบัญชีโดยสามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปประกอบวิชาชีพได้อย่างเป็นมาตรฐาน	3.56	0.98	มาก
3. ท่านมีทักษะพื้นฐาน และทักษะในการแก้ไขปัญหาในการทำงานสอบบัญชี เพื่อให้การสอบบัญชีดำเนินการได้อย่างมีมาตรฐาน	3.76	0.85	มาก
โดยรวม	**3.73**	**0.85**	**มาก**

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี มิติด้านศักยภาพในการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตเป็นผู้มีคุณสมบัติและความสามารถในการเป็นผู้สอบบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86) รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีทักษะพื้นฐาน และทักษะในการแก้ไขปัญหาในการทำงานสอบบัญชี เพื่อให้การสอบบัญชีดำเนินการได้อย่างมีมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76) และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถในการทำงานสอบบัญชีโดยสามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปประกอบวิชาชีพได้อย่างเป็นมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย จำแนกรายข้อของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านปฏิบัติงานโดยยึดหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรประพฤติปฏิบัติ	3.73	0.92	มาก

ความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่องานสอบบัญชีในงานที่ท่านรับผิดชอบทำการสอบบัญชี	3.76	0.97	มาก
3. ท่านรักษาความลับของลูกค้า โดยคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ	3.74	0.99	มาก
โดยรวม	**3.74**	**0.87**	**มาก**

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี มิติด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตมีความซื่อสัตย์ต่องานสอบบัญชีในงานที่ท่านรับผิดชอบทำการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76) รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรักษาความลับของลูกค้า โดยคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74) และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานโดยยึดหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรประพฤติปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยด้วยวิธีวิการเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ เพื่อทดสอบสมมติฐาน จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี (สมมติฐานที่ 1,2,3,4,5,6)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	t- value	p
INT	-.001	.036	-.001	-.024	.981
OAT	.152	.041	.169	3.663	.000*
PCD	.037	.035	.041	1.062	.289
CFT	.052	.048	.062	1.069	.286
PFB	.179	.048	.214	3.711	.000*
TSR	.430	.040	.509	10.850	.000*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .709, SE_{est} = .373

n = 400, R^2 = .767, F= 219.907, Sig = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05*

จากตารางที่ 6 พบว่า จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี พบว่า จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ในมิติด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใสมีอิทธิพลทางบวกต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถ ความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน และด้านการรักษาความลับไม่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย สมมติฐานการวิจัยที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 ได้รับการสนับสนุน

ผลการวิจัย

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านความเป็นกลาง อยู่ในระดับมาก ความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย อยู่ในระดับมาก และความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชี ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีมิติด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม พบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตสามารถแสดงหลักฐานในการสอบบัญชีที่ได้รับโดยสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยินดีปฏิบัติงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ข้อมูลที่ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีมิติด้านความเป็นกลาง อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม พบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ โดยอยู่ภายใต้ความถูกต้องตามมาตรฐานการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชีได้อย่างอิสระ โดยสามารถทำงานได้ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรมและขึ้นตรงต่อผู้บริหารในระดับที่เอื้ออำนวยให้การปฏิบัติงานสอบบัญชีดำเนินไปได้อย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีมิติด้านศักยภาพในการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม พบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตเป็นผู้มีคุณสมบัติและความสามารถในการเป็นผู้สอบบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีทักษะพื้นฐาน และทักษะในการแก้ไขปัญหาในการทำงานสอบบัญชี เพื่อให้การสอบบัญชีดำเนินการได้อย่างมีมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถในการทำงานสอบบัญชีโดยสามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปประกอบวิชาชีพได้อย่างเป็นมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีมิติด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับข้อคำถาม พบว่า ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตมีความซื่อสัตย์ต่องานสอบบัญชีในงานที่ท่านรับผิดชอบทำการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรักษาความลับของลูกค้าโดยคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพอยู่ในระดับมาก และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานโดยยึดหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรประพฤติปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีในมิติด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใสมีอิทธิพลทางบวกต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน และด้านการรักษาความลับไม่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานและวัตถุประสงในการวิจัย พบว่า จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีมีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย

จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีในมิติด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใสมีอิทธิพลทางบวกต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบ

ต่อผู้มีส่วนได้เสีย และจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีในมิติด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถ ความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน และด้านการรักษาความลับไม่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีในด้านความเป็นจริงของข้อมูลและตรวจสอบได้ ด้านความเป็นกลาง ด้านศักยภาพในการสอบบัญชี และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย สอดคล้องกับ เยาวนาถ หมานหมุ้ย (2558) พบว่า จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพและคุณภาพงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ปฏิบัติงานโดยยึดหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในงานสอบบัญชีด้านความเป็นจริงของข้อมูล ความซื่อสัตย์ต่องานสอบบัญชีในขณะปฏิบัติงานสอบบัญชี การรักษาความลับของลูกค้า การคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ และความทันเวลา มีความซื่อสัตย์ต่องานสอบบัญชีในงานที่ท่านรับผิดชอบทำการสอบบัญชี และสอดคล้องกับ นวพร ขู้เปี้ยเต้ง (2561) พบว่า ทักษะในการปฏิบัติงานตรวจสอบและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย โดยทักษะด้านการสอบบัญชี และจรรยาบรรณด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทยในด้านความถูกต้อง ความชัดเจน ความรัดกุม ความสร้างสรรค์ ความสมบูรณ์ และความทันกาล

ดังนั้นจากผลการวิจัยในภาพรวมสามารถอธิบายได้ว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานโดยยึดหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชี ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดที่ผู้สอบบัญชีควรประพฤติปฏิบัติ ในงานสอบบัญชีอย่างเคร่งครัด ช่วยให้รายงานตรวจสอบและรับรองบัญชีที่แสดงในงบการเงิน งบแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป มีความน่าเชื่อถือ ลักษณะของข้อมูลที่แสดงในงบการเงินไม่มีความผิดพลาดอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่มีความลำเอียง และผู้ใช้ข้อมูลสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถสะท้อนสภาพเศรษฐกิจหรือเหตุการณ์ต่างๆ ตามที่ข้อมูลนั้นแสดงไว้ เชื่อถือได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน สามารถสร้างมูลค่าต่อผู้ใช้งบการเงิน และสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ปฏิบัติงานตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพด้านจรรยาบรรณวิชาชีพผู้สอบบัญชีอย่างเคร่งครัดส่งผลต่อความเชื่อมั่นในคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานกำกับดูแล อันได้แก่ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมสรรพากร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ควรมีแนวทางในการสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มุ่งเน้นปฏิบัติ

ตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใส

2. สถาบันการศึกษาหรือสถาบันจัดอบรมหรือสถาบันให้บริการวิชาการแก่สังคม ควรพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับข้อบังคับเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ และความน่าชื่อถือในการสอบบัญชี ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป อาจพิจารณาเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพในงานตรวจสอบของการให้บริการในหลากหลายอาชีพเพื่อศึกษาความแตกต่างกันของกลุ่มอื่นๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาของวิชาชีพบัญชี

2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาด้านจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี และความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ที่ส่งผลของงานสอบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิพลที่ดียิ่งขึ้น ในครั้งต่อไปควรหาเพิ่มปัจจัยด้านอื่นด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความพร้อมในการทำงานอย่างน่าเชื่อถือมากขึ้น และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณ ในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใส เพื่อให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพและสร้างความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชัชฌานันต์ บุณาพันธ์. (2564). ผลกระทบของความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีและความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ***วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5*(4)**, 1376–1391.

ชัยนรินทร์ วีระสถาวณิชย์. (2548). ***International Education Standards (IES).*** สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 1(4), 1.

ชูศักดิ์ เพชรกระจ่าง. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมวัฒนธรรมองค์การองค์การแห่งการเรียนรู้และประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. ***วารสารสมาคมนักวิจัย, 21*(3)**, 62-74.

นวพร ขู้เปี้ยเต้ง และจันทร์ลอย เลขทิพย์. (2561). ความรู้ความสามารถที่มผี ลกระทบต่อคุณภาพการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย (ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ**). *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 3*(2)**, 170-181.

พิมพ์ปวีณ์ มะณีวงศ์. (2557). ***ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความสำเร็จในการสอบบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา ผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคใต้.*** สาขาวิชาบัญชี. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. (วิทยาเขตวังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์).

เยาวนาถ หมานหมุ้ย. (2558). ***ผลกระทบของจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีต่อประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายใน และคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์*** [วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561). ***คุณภาพงานสอบบัญชี***. http://www.fap.or.th › upload › PJOZaYjeUo.

สุจิตตรา แสนชัย. (2560). ***ผลกระทบของจริยธรรมทางวิชาชีพบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*** [วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Novie Susanti Suseno. (2013). An Empirical Analysis of Auditor Independence and Audit Fees on Audit Quality. ***International Journal of Scientific & Technology, 3*(3)**, 81–87.